

siuni dramatice, compozitorul evitind parcă să tragă atenția ascultătorului de la sensurile cuvintului, prin combinații sonore ostentative. Astfel, turnurile lirice ale fluxului melodic sint cu regularitate, fie persiflate, fie înăbușite prin reacții fonice aspre, uneori chiar violente, expresie a unui intens zbucium interior, la care autorul ne face părtași.

Fără a fi stimulat de asemenea impulsuri lăuntrice, în *Signale pentru ansamblu*, Peter Szegö — fost discipol al lui Cornel Țăranu în anii studenției — a compus o muzică interesantă datorită mai ales contrastelor dinamice și timbrale rezultate din exploatarea cu fantezie a potențialului expresiv al unor categorii de instrumente de suflat și percuție, atât de fascinante — după cum am mai avut prilejul să o constatăm — pentru majoritatea creatorilor de astăzi și de pretutindeni, în arta sunetelor.

Iată deci că „Ars Nova“, pe lângă importantul său rol de informare selectivă, își aduce în continuare prețiosul aport în afirmarea și confirmarea valorilor muzicale contemporane.

Casiu BARBU

SIBIU

Festivalul Internațional de jazz Sibiu'85 — Ediția a XV-a, jubiliară

Seria de concerte „Perpetuum Jazz“ organizată de Radioteleviziune începând din luna ianuarie, recitalurile ce au avut loc în diferite orașe ale țării (dintre care le menționăm pe cele susținute de Ion Baciu jr, Mihai Farcaș și formația „Studio“ pe scena filarmonicii „Moldova“ din Iași) au constituit avanpremierele celui mai important eveniment al vieții jazzistice românești: Festivalul Internațional de Jazz de la Sibiu. Organizatorii, Uniunea Tineretului Comunist, Comitetul Județean Sibiu, Casa de Cultură a Științei și Tehnicii pentru Tineret și RTV Română au reunit în cele patru gale desfășurate în serile de 21, 22, 23 și 24 martie pe scena Casei de Cultură a Sindicatelor un mare număr de instrumentiști și formații din țară, muzicieni de prestigiu ai jazzului european: „String Connection“ (Polonia), Simion Sterev (Bulgaria) și pianistul Leonid Chizhik (U.R.S.S.).

La această a XV-a ediție, jubiliară, a Festivalului am ascultat multe recitaluri de mare calitate prezentate de tineri și dotați instrumentiști din Timișoara, Iași, Cluj-Napoca, Suceava, București, Botoșani, Constanța, Reșița, Ploiești, Satu-Mare, alcătuind o sugestivă hartă a răspîndirii și valorii jazzului ce se practică azi la noi. Cele mai multe formații au sosit din Cluj-Napoca, centru muzical de renumit prestigiu, unde jazzului i se acordă de decenii un constant interes, fiind cultivat cu perseverență, pasiune și competență atât pe plan teoretic, prin cursuri de istorie a genului și prezentări susținute de I. Viehmann sau Virgil Mihaiu, cât și practic, prin concerte și recitaluri la cele trei cluburi de profil active în prezent. Activitate efervescentă reflectată în diversitatea stilistică și calitatea programelor oferite de oaspeții clujeni la Festival. Amintim septetul de dixieland și bigbandul ansamblului armatei, de cîteva ani cel mai bun ansamblu de acest tip din țară, dirijate de Mihai Porcișanu, care a evoluat în a treia gală și ca leader al unui trio, interesant ca formă de agregare sonoră (trombon, contrabas, baterie) și ca modalități de închegare în limitele unității de stil a ideilor provenite din diferite surse muzicale: jazz (bop, cool, free), intonații populare românești, sonorități de tip cameral. Alternația rapidă a sugestiilor melodice, pasajele de mare virtuozitate tehnică (Mihai Porcișanu — trombon, Lucian Păiș — bate-

rie), ambianța muzicală generală de intensă trăire artistică, toate acestea au avut adesea calitatea unei adevărate revelații.

Tot din orașul de pe Someș am mai ascultat bigbandul „Gayo“ al Casei Pionierilor, ai cărui instrumentiști, în ciuda tinereții, răzbat cu succes prin mulțimea dificultăților ritmice și intonaționale ale aranjamentelor scrise de profesorul și dirijorul Ștefan Vannai și duo-ul surorilor Dana și Adina Ardeleanu, cu un repertoriu alcătuit din teme de mare frumusețe și rafinament din Bach, Gershwin, bossa-nova, J. Răducanu și M. Popp.

Suceava și, de curînd, Botoșanii figurează pe harta jazzului românesc prin activitatea Ancăi Parghel (voce, pian) și a lui Liviu Mărculescu (trombon), reuniți de cîteva luni într-un original duo. Ei au prezentat un recital minuțios și inspirat realizat, cu teme melodice frumoase compuse de Anca Parghel, care și-a revelat reale calități de acompaniator dar mai ales virtuțile glasului capabil de nuanțe și timbruri pure, glas în ale cărui vibrații erau detectabile unde de sorginte expresionistă. Compozițiile proprii „Călătorie în vis“ și „Bulgăre de zăpadă“ au fost punctele iradiante ale unui recital care a impresionat prin accederea spre performanță (dificultățile tehnice odată depășite vedeau combinații timbrale uneori insolite născute din relația voce-trombon, adecvate, însă, ideii argument); prin pondere și frumusețe.

Timișoara, orașul care a dat jazzului românesc și european muzicieni de notorietate dintre care îi amintim doar pe Richard Oschanitzky și Eugen Gondî, a fost reprezentat la Festivalul de la Sibiu de ghitaristul Beia Kamocsa (un estel al armonicilor, nuanțelor și întrepăturărilor dintre muzică și tăceri impregnate de sunete implicite), de trio-urile Mircea Tiberian și Eugen Gondî, trei opțiuni de stil, trei modalități de „sonorizare“ a ideilor muzicale. Pianistul Mircea Tiberian este un adept al culorii, al luxurianței, al bogăției armonice din mijlocul căreia se ridică, asemeni unui „Stol de păsări“ teme melodice lirice de o mare frumusețe, expuse la saxofonul bariton și sopran sau la flaut de Liviu Butoi, instrumentist excelent cu care M. Tiberian și-a descoperit profunde afinități muzicale. Improvizările pe teme proprii „Vînt de primăvară“, „Așteptare“, „Bizonul de aer“ au constituit o muzică deosebit de sensibilă, de rafinată, căreia Marius Radu, un contrabasist provenit dintr-o orchestră simfonică (filarmonica timișoreană) a știut să-i sublinieze temperanța de tip cameral.

Alegîndu-și colaboratori de talia unui Ioan Bota (contrabas, sensibil și inspirat) și Dan Ionescu (un as al ghitarei), Eugen Gondî reapare pe scenă după cîteva ani de absență cu un trio alcătuit din muzicieni care au știut să-și afirme plener calitățile de improvizatori, aflîndu-și, totodată, sintonia, coeziunea de grup, în pofida timpului scurt de cînd colaborează. Inspirația melodică, tensiunile și relaxările, strigătele și șaptele muzicale, armoniile izvorite de pe corzile ghitarei lui Dan Ionescu erau tot timpul comentate, augmentate, direcționate unui relief ritmic de mare inspirație de către Eugen Gondî, maestrul tobelor românești, cei trei muzicieni văzîndu-se răsplătiți la sfîrșitul recitalului timp de 20' de aplauzele unui public entuziasmat, cucerit de calitatea muzicii ascultate.

Pianistul Harry Tavitian (Constanța) a devenit binecunoscut în rîndurile publicului iubitor de jazz prin interpretările pasionate conferite creațiilor celebrilor autori de blues, ca leader al formației de free „Creativ“. Tinărul muzician rămîne adeptul liniei de sinteză dintre diverse epoci și stiluri muzicale pe care dorește a le integra sau adapta spiritului, mijloacelor de expresie ale freejazzului. În ultimii ani el își dovedește interesul pentru muzica veche românească, populară și cultă, mai puțin explorată în jazz, ale cărei sugestii melodice, ritmice, timbrale, dau naștere unui conglomerat sonor șocant, original.

O nouă operetă pentru copii

Două dansuri din Codex Caioni, melodii lirice și de dans din Ardeal și Levant au constituit punctele de plecare ale improvizațiilor lui *Harry Tavitian* (pian, fluier) și *Corneliu Stroe* (baterie, fluier, eufoniu), în care am regăsit derulate într-un montaj creativ, adaptate concepției free și stilului propriu pianistului cunoscuta melodie de joc notată de *Ion Căianu*, ritmurile dinamice, fruste, a căror tratare sugera abandonul, uitarea de sine a dansatorului prins de beția jocului. Instrumentele erau adecvate spiritului sincretic al muzicii, fluierul, eufoniul (ce revela asociații cu timbrurile tulnicelor), clopoșei, strigătele de dans ale protagoniștilor recreau atmosfera unei petreceri populare, frânturi de teme sau ritmuri fiind asamblate unor noi armonii, expuse pe pulsația swingului sau ad libitum. Bogăția sugestiilor și caracterul șocant (în sens pozitiv), spectaculozitatea întregului demers artistic a impus, desigur, din partea publicului o cultură muzicală aptă a-l face să înțeleagă originile creației născute spontan în fața sa, să aplaude modul interesant de recreere pe baza unui material dat și nu doar spectacolul, în sine interesant, dar nu suficient pentru a pătrunde muzica prezentată.

Mulțimea recitalurilor de înaltă ținută audiate face imposibilă comentarea în spațiul de care dispunem. *Ion Baciu jr* și formația „Studio” din Iași, *Johnny Răducanu*, *Marius Popp*, *Dan Mindriliă*, frații *Ovidiu* și *Decebal Bădilă* din București, programul de *third stream* (al treilea curent) prezentat de orchestra filarmonicii sibiene dirijată de *Petre Sbârcea* cuprinzând lucrări de *Dumitru Capoianu* scrise special pentru concertul de deschidere al Festivalului au constituit tot atâtea momente de maxim interes pentru public.

Invitații de peste hotare au lăsat impresii de neșters în amintirea tuturor participanților. Formația *Simion Sterev* (Bulgaria) a făcut o demonstrație de înaltă clasă a modalităților de adaptare a elementelor jazzului contemporan la spațiul de simțire și exprimare muzicală originală ce se păstrează la sud de Dunăre. Alți muzicieni notorii ai jazzului internațional au venit din Polonia, formația „String Connection” dovedindu-se un reprezentant de marcă al jazz-rockului actual. Instrumente electronice sofisticate erau puse în serviciul unei bogății inepuizabile de idei, erau capabile de profunzimi și nuanțe timbrale greu de imaginat, efectul muzicii asupra ascultătorului saturat după patru zile de audii fiind răscoloritor. Dar cea mai impresionantă, mai originală experiență trăită la Sibiu ne-a prilejuit-o pianistul sovietic *Leonid Chizhik*. El face parte dintre acei muzicieni și artiști contemporani — tot mai mulți la număr — care consideră că jazzul își depășește condiția de limbaj, mod de exprimare, devenind tot mai mult „o formă superioară a artei sunetelor, ce (...) permite exteriorizarea spontană prin intermediul improvizației a unei întregi lumi de trăiri, de gânduri, de idei muzicale”, pianistul sovietic având capacitatea rară de a sintetiza într-un demers muzical spontan și original sugestii sonore deosebit de diverse: teme beethoveniene (Chizhik este pianist de formație clasică), teme de jazz, formule ritmice de rock, muzică populară etc. Toate acestea sînt exprimate grație unei fantezii și virtuozități instrumentale ieșite din comun, ce a determinat pe cei care l-au ascultat să-l considere drept unul dintre cei mai mari muzicieni actuali.

A XV-a ediție a Festivalului Internațional de Jazz de la Sibiu va rămîne ca una dintre manifestările memorabile ale jazzului românesc din ultimii ani.

Alexandru VASILIU

Preocupat de educația muzicală a copiilor, Teatrul liric din Craiova a pus în scenă o nouă operetă pentru copii, *Mușchetarii măriei sale* de Constantin Ungureanu; pe un libret de Ion Lucian. Lucrarea sa pare a fi o continuare a poveștii muzicale *Cocoșelul neascultător*, a aceluiași compozitor.

Regizoarea spectacolului, Zoe Susana Gartner a înmănușiat armonios scenele tragi-comice, folosind dansul, agrementul ritmic, peste care se revarsă, ca un parfum, lirismul muzicii, o muzică captivantă, accesibilă copiilor, evidențiind un apreciabil meșteșug de orcheștrație. Scena și micii spectatori s-au aflat angajați într-un permanent dialog, care a imprimat spectacolului un plus de voieșie și de participare.

Realizatorii operetei s-au întrecut în a reda fidel și cu aplomb personajele pe care le înfățișau. Iată-i: *Ursul* (Petre Opreșor), *Pisica* (Miruna Marin), *Cocoșul* (Valentin Fira), personaje care au format cuplul celor trei „Mușchetari”. Apoi, *Vulpea* (Ileana Petrescu), *Lupul* (Ioan Bucșa), *Privighetoarea* (Alexandra Mircea), *Corbul* (Mircea Bezetti), *Bușnița* (Tatiana Drăghici) și *Măgăria sa măgarul* (Ion Kelemen).

Scenografia, semnată de Sorin Novac, ne-a sugerat decorul basmelor românești, cu o policromie în decor și costumație, iar coregrafia a fost sugestiv modelată de către Ion Kelemen, atît la ridicarea cortinei în care apar, aeeva, ca niște umbre în semiîntineric, Zmeul, Luna și Prințul ierbilor, cit și-n desfășurarea basmului prin dansul Iepurașilor și al Maimuțelor.

Conducerea muzicală a fost asigurată de Alexandru Iosub, care a pus în valoare melodiile lui Constantin Ungureanu inspirate din folclor, unele devenite adevărate leitmotive pe parcursul partiturii.

Alături de intenția educativă a operetei, se degajă din întregul spectacol o notă de umor sănătos, de ironie ușoară la adresa *Bușniței*, a *Vulpilor* șirete și a *Măgarului*, devenit rege al animalelor.

Cu această operetă, Teatrul liric din Craiova și-a sporit zestrea repertoriului destinat copiilor.

Boris CHELARU

MARGA — 1985

În comuna Marga din județul Caraș-Severin, în zilele de 18 și 19 mai 1985, au avut loc două importante evenimente artistice datorită cărora — așa după cum am observat în ultimii ani — a fost ridicat prestigiul comunei, făcînd-o cunoscută întregii țări: a) Închiderea cursurilor Universității de educație muzicală, și b) Festivalul corurilor de copii „Timotei Popovici”, în cea de a III-a ediție a acestuia.

Universitatea populară de educație muzicală din Marga — unică în țara noastră pînă acum — este patronată de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor și intens susținută de Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă, de organele locale de partid și de stat. Mulți compozitori și muzicologi români au poposit adesea la Marga, prezentînd diferite teme muzicale cursanților din localitate — intelectuali, țărani, muncitori, elevi, toți membri ai Asociației culturale „Mărgana”, prezidată de ing. Nicolae Jompan. Muzicologul Gheorghe Firca a oficiat întregul protocol de închidere a cursurilor Universității de educație muzicală, însă nu înainte de a da cuvîntul invitaților de a-și prezenta temele programate pentru cursanți. Compozitorul Liviu Comes a expus succint ideea de polifonie, prezentînd cu acest prilej lucrarea sa „Lumea polifoniei”, apărută recent la Editura Muzicală (1985). Muzicologul Octavian Lazăr Cosma a sprijinit călduros activitatea acestei Univer-